

Veerkracht

onderwijs en opvang met de Bijbel als basis

Protocol sociale veiligheid

GBS Veerkracht
Slotermeerlaan 160
1063 JW Amsterdam
veerkracht@levwn.nl

1. Inleiding	3
2. Doelen	3
3. Uitgangspunten	3
4. Wat doen we preventief en hoe doen we dat?	5
4.1 Kanjertraining	5
4.2 Gedragsregels en afspraken	6
4.3 Gedragscode LEV-WN	7
5. Ongewenst gedrag	8
6. Grensoverschrijdend gedrag	11
6.1 Wat is grensoverschrijdend gedrag?	11
6.2 Onmacht versus onwil	12
6.3 Stappenplan grensoverschrijdend gedrag	14
7. Pestprotocol	16
8. Wangedrag van ouders	18
9. Protocol schorsing en verwijdering	19
9.1 Time-out	19
9.2 Schorsing	20
9.3 Verwijdering	21
Bijlage 1 - Oplosformulier	23

1. Inleiding

Op Veerkracht willen we alle leerlingen een fijne en veilige school bieden. In dit protocol beschrijven we hoe we eraan werken dat leerlingen, ouders en leerkrachten op een goede manier met elkaar omgaan. Ook beschrijven we wat we doen als het misgaat. Samen zorgen we ervoor dat iedereen zich veilig voelt op school.

2. Doelen

- Leerlingen voelen zich veilig op school (sociaal, psychisch en fysiek).
 - Leerlingen, leerkrachten, directie, kanjer-/anti-pestcoördinator en ouders weten wat ze kunnen doen ter preventie van onveilige situaties en hoe ze kunnen handelen als het toch onveilig wordt.
-

3. Uitgangspunten

School is bedoeld om te leren. Dit gaat het beste als leerlingen zich veilig voelen op school. De pedagogische visie van de Kanjertraining vormt het uitgangspunt van ons sociaal veiligheidsbeleid. We hebben een duidelijke visie op hoe we met elkaar omgaan en willen graag samen met ouders en kinderen zorgen voor een veilige school.

We willen te vertrouwen zijn

De meeste mensen willen te vertrouwen zijn. Op die manier willen we gezien, gehoord en begrepen worden. We gaan daarom uit van elkaars goede bedoelingen en kijken met vertrouwen naar elkaar en de kinderen. Ons uitgangspunt is daarbij dat je jezelf mag zijn. Doe je niet anders voor dan wie je werkelijk bent, dan is het goed. En daarmee ben je te vertrouwen.

Wij, leerkrachten en ouders, zijn samen het gezag van het fatsoen

We zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de opvoeding van de kinderen. Een goede opvoeding richt zich op fundamentele menselijke waarden zoals: liefde, vertrouwen, mededogen, toewijding, verantwoordelijkheid en betrokkenheid in de breedste zin van het woord. Daarom moeten wij, ouders en leerkrachten, duidelijke leiders zijn voor kinderen: wij vertegenwoordigen het gezag van het fatsoen. We laten ons daarbij niet bepalen door angsten, cynisme of ergernis. We zorgen voor een veilige sfeer door grensoverschrijdend gedrag op een nette manier zorgvuldig aan te pakken. Daarin werken we samen met elkaar.

We geven het goede voorbeeld

De kinderen voelen zich veilig als wij het goede voorbeeld geven:

- We gaan respectvol met elkaar om.
- We spreken respectvol over elkaar en de kinderen, ook op sociale media.
- Indien zich een probleem voordoet of als we ons zorgen maken, dan overleggen we met elkaar. We zoeken een oplossing die goed is voor alle betrokkenen en die recht doet aan de situatie.

4. Wat doen we preventief en hoe doen we dat?

4.1 Kanjertraining

Op Veerkracht werken we met de Kanjertraining. We bespreken en oefenen sociaal gedrag. Omdat kinderen gedrag van ons nadoen, is het belangrijk dat wij (ouders en team) het goede voorbeeld geven.

In de Kanjertraining maken we gebruik van petjes met vier kleuren. Wanneer zich een probleem of stressvolle situatie voordoet hebben we een keuze om verschillend te reageren. We maken kinderen bewust van hun gedrag en oefenen met nieuw gedrag.

Kinderen kunnen zo leren kiezen voor gedrag dat bij hen past en dat prettig is voor henzelf en de ander.

In het aanspreken van kinderen gebruiken we pettentaal. Voorbeelden hiervan: “Welke pet heb je nu op? Hoe kun je de witte pet erbij opzetten?” “Ik zie een heleboel witte petten!” “Wil je te vertrouwen zijn? Doe dan als de witte pet.” De pettentaal helpt ons om zonder oordeel het kind op zijn gedrag aan te spreken. In de bovenbouw kan een leerkracht ervoor kiezen om dit op een andere manier te benoemen, als de petten door de kinderen als te kinderachtig worden ervaren.

Als leidraad voor hoe wij op school met elkaar om willen gaan, gebruiken we de volgende vijf uitgangspunten van de Kanjertraining. Deze punten hangen in elke klas op de Kanjerafsprakenposter:

- We vertrouwen elkaar
- We helpen elkaar
- Niemand speelt de baas
- Niemand lacht uit
- Niemand blijft zielig

Met de Kanjertraining leren we dat alles wat aandacht (benzine) krijgt groeit. Vervelend gedrag (de motor) blijft doorgaan en krijgt status als kinderen meelachen en erbij staan. We maken kinderen bewust van de benzine die ze (vaak onbedoeld) geven aan gedrag dat niet prettig of storend is. Zo leren kinderen sociale verantwoordelijkheid te nemen en ervoor te kiezen om geen benzine te geven.

Naast de observaties van de leerkracht en de kindgesprekken die gevoerd worden, wordt de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen gevolgd door middel van vragenlijsten in het KanVAS (Kanjertaining Volg- en Advies Systeem).

Het KanVAS bevat een korte lijst met bespreekonderwerpen voor docenten en ouders met bijhorende pedagogische adviezen voor in de klas en/of thuis. Deze kan in alle groepen ingezet worden. Vanaf de middenbouw is er een sociogram waarmee de leerkracht in kaart kan brengen in hoeverre een kind aansluiting heeft met klasgenoten en al dan niet buiten de groep valt. Vanaf groep 5 vullen kinderen ook een leerlingvragenlijst in die de emotionele ontwikkeling in kaart kan brengen en een sociale veiligheidslijst waarvan de gemiddelde resultaten op schoolniveau met de onderwijsinspectie gedeeld kunnen worden.

KanVAS is een belangrijk hulpmiddel voor de leerkracht om te signaleren in hoeverre kinderen zich prettig en veilig in de groep voelen. Het is een signalerend hulpmiddel, maar geen diagnostiserend instrument. Dat wil zeggen dat het erg geschikt is om samen met ouders en kind (als het daaraan toe is) een koers uit te zetten om het welbevinden van kinderen te verbeteren, maar er rollen echter nooit diagnoses o.i.d. uit. De onderwijsinspectie heeft het KanVAS erkend als geschikte monitor om de sociale opbrengsten en de sociale veiligheid te verantwoorden.

4.2 Gedragsregels en afspraken

Naast de schoolafspraken die zijn afgeleid van de Kanjertraining hanteren we onderstaande aanvullende gedragsregels en afspraken voor leerlingen, ouders en personeel:

Gedragsregels voor de leerlingen

- Ik kom alleen aan een ander, als hij/zij dat wil.
- We lossen ruzies op door erover te praten met elkaar. Lukt dit niet, ga dan naar de juf of meester.
- We komen alleen met toestemming aan de spullen van een ander
- We helpen elkaar, spelen en werken samen, en sluiten een ander niet buiten.
- We lachen niemand uit en spreken iedereen met hun naam aan. (dus geen bijnaam)
- We praten positief over elkaar
- We accepteren elkaar zoals we zijn.
- We spreken netjes met elkaar en gebruiken geen schutting of straattaal. We spreken de leerkrachten aan met juf of meester en tonen respect.
- Tijdens schooltijd zijn we stil op de gang en lopen we rustig
- We gaan zuinig met de spullen om en houden het netjes.
- Bij de 1e bel mogen de leerlingen naar binnen en bij de 2e bel zijn ze in de klas.

Gedragsregels voor de leerkrachten

- We respecteren ieder kind en tonen belangstelling.
- We zijn samen verantwoordelijk voor het welzijn van alle kinderen.
- We respecteren de ouders en hanteren goede omgangsvormen.
- We spreken elkaar als leerkrachten aan op de regels
- Bij het omkleden in de kleedkamers houden we ons aan de gedragscode van LEVWN (zie 4.3)

- We begroeten leerlingen bij binnenkomst en weggaan door het geven van een hand of boks.
- We lopen mee met de groep naar buiten na schooltijd.
- We houden toezicht op de gang wanneer de groepen naar buiten en binnen lopen.
- We zorgen voor toezicht bij het buitenspelen (volgens rooster)
- We spreken kinderen aan op ongewenst gedrag.
- Gangen en gezamenlijke ruimtes worden netjes gehouden.
- We volgen het stappenplan dat in gang wordt gezet bij 'grensoverschrijdend gedrag'.
- We maken duidelijke afspraken met de leerlingen.
- We bespreken de gedragsregels en afspraken voor leerlingen regelmatig, we komen ze na en evalueren ze met de groep.

Gedragsregels voor ouders

- Ouders respecteren de leerkrachten en hanteren goede omgangsvormen in gesprekken.
- Ouders spreken andermans kinderen niet aan bij ongewenst gedrag, maar gaan hiervoor naar de betreffende ouder of leerkracht.
- Ouders parkeren hun auto in de daarvoor bestemde parkeervakken bij het afzetten van de kinderen.
- De ouders van de groepen 1 en 2 nemen bij het hek afscheid. De leerkrachten staan 's morgens bij het hek om de kinderen te verwelkomen. Op maandag en vrijdag mogen de ouders van de groepen 1 en 2 mee naar binnen. De ouders van de groepen 3 t/m 8 nemen op het plein afscheid, ouders van groep 3 en 4 mogen één keer per week mee naar binnen.
- Een ziek kind wordt voor 8:30 uur via de Parro app afgemeld. Lukt dat niet dan kan het telefonisch 020 6136666
- Voor schooltijd worden alleen belangrijke zaken gemeld of een afspraak gemaakt voor een gesprek met de leerkracht.
- Ouders houden zich aan de afspraken zoals die bestaan met betrekking tot schoolverzuim. Deze afspraken staan vermeld in de schoolgids en in de infokalender.
- Kinderen betreden zonder ouder de school wanneer zij te laat zijn.

4.3 Gedragscode LEV-WN

Vanuit LEV-WN is er een gedragscode opgesteld. Deze gedragscode is door alle medewerkers op school ondertekend. In deze gedragscode staan de gedragsregels voor de relatie medewerker-leerling en medewerkers onderling beschreven. De gedragscode is te vinden via onderstaande link:

[202404 Gedragscode LEV-WN def.pdf](#)

5. Ongewenst gedrag

Het is normaal dat kinderen af en toe 'last' hebben van elkaar. Dit gebeurt thuis en op school. Ze willen spelen met hetzelfde speelgoed, ze willen rustig werken terwijl een ander door de klas roept. Ze willen met hetzelfde kind spelen maar niet met elkaar. Kortom: er ontstaat gedoe. Dit zijn voor kinderen allemaal leermomenten. In het volwassen leven moeten wij immers ook leren omgaan met onze behoeftes en die van anderen. We zullen onze grenzen en wensen moeten aangeven.

We leren kinderen met de Kanjertraining omgaan met zulke situaties. Kinderen leren om rustig aan te geven dat ze ergens last van hebben en de ander te vragen om te stoppen. Soms wordt een incident groter doordat kinderen het gedrag van een ander als vervelend ervaren en vervolgens direct agressief of klagerig reageren (richting klasgenoten, leerkracht, ouders) zonder op een constructieve manier hun grenzen aan te geven. In zulke situaties leren we kinderen om de leerkracht erbij te betrekken en samen tot een oplossing te komen.

In dit protocol maken we onderscheid tussen ongewenst gedrag en grensoverschrijdend gedrag en pestgedrag. Bij ongewenst gedrag volgen leerkrachten de volgende stappen:

Stap 1 - Alles wat mogelijk is binnen de wereld van vertrouwen

Alles vanuit vertrouwen is doorgaans goed. Je blijft authentiek en kiest een aanpak die passend is bij de leerling en de context. Benader de leerling van dichtbij en blijf uit je oordeel.

Voorbeelden

- Denk aan tijdelijk negeren (vanuit vertrouwen in plaats van wegkijken vanuit angst).
- Humor gebruiken (risico is wel dat de rest van de klas er in mee kan gaan).
- Non-verbaal signaal (aankijken en een knikje geven of sturen met je ogen).
- Langslopen en zacht fluisterend vragen wat er precies aan de hand is (zonder dat de rest van de klas gestoord wordt).
- De omgeving complimenteren dat zij goed aan het werk zijn (vaak gaan ze dan alsnog aan de slag).

Stap 2 - Gedrag benoemen

De leerkracht benoemt het grensoverschrijdend gedrag: *"Ik zie dat..."*, *"Ik hoor dat..."*

Benoemen wat er gebeurt/omschrijven wat de situatie is en wat dat mogelijk voor beeld geeft: *"Zoals je nu doet kan voor een ander ook voelen als "*

En/of wat het met hem/haar/de klas doet (gevoel): *"Ik merk dat het..."*, *"Ik heb last van..."*, *"Ik vind het storend dat..."*

Stap 3 - Bedoeling Vraag stellen

Wat doet het gedrag met jou? Is het de bedoeling van het kind om bijvoorbeeld brutaal over te komen? Of je te storen tijdens de uitleg? Vaak kun je ook je verbazing uitspreken. Hierbij krijgen de kinderen een keuze, maar vraag je ook naar het verlangen van het kind.

“Is het je bedoeling om .. (wat doet het met je?) ?” of “Wil je daarmee stoppen?” (gewenst gedrag benoemen)”

Stap 4 - Leidertaal

Wanneer het kind geen keuze maakt of aangeeft dat het wel zijn/haar bedoeling is, is het belangrijk dat je leidertaal gebruikt. Je blijft uit je oordeel, maar bent grensstellend, consequent en directief.

“Kijk me aan”, *Ik wil dat je nu...*, “Stoppen nu”, “Hier de ...(materiaal)”

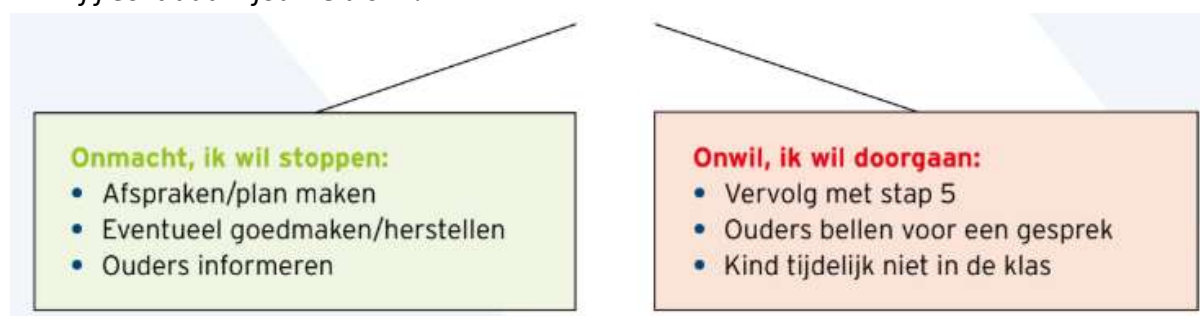
“Je hebt nu de keus....”

“Je stopt nu of ... (consequentie, stap 5)

Na beide keuzes voer je met het kind een gesprek (buiten lestijd/kind eerst laten afkoelen). Vraag tijdens dat gesprek nogmaals naar de BEDOELING

“Is het jouw bedoeling om die ander / mij hiermee (gevolg benoemen)?”

“Wil jij echt dat ik jou zie als....?”

Vanaf hier worden ouders aan het eind van de dag geïnformeerd. En je noteert deze actie in het logboek in ParnasSys.

Stap 5 - Consequentie

Geef een duidelijke consequentie aan die je kunt nakomen. Het is belangrijk dat je je dan vervolgens omdraait zodat er geen discussie meer mogelijk is en er geen onnodige aandacht wordt gegeven aan het, in dit geval, negatieve gedrag. Het is goed om je te realiseren dat je een reële consequentie bedenkt en niet een consequentie zoals: *“Al zit ik hier tot vanavond zeven uur, jij maakt je strafwerk af!”*

Bijvoorbeeld:

“Kom maar even hier dicht bij mij zitten (met de rug naar de klas).”

Let wel op dat je niet cynisch of geïrriteerd reageert maar wees een duidelijke leider: *“In je boek kijken, bladzijde 4.*

Als het goed gaat: *“Zo ben ik weer trots op je”* of: *“Zoals je nu doet is prettig”* (het liefst van dichtbij, dus bijvoorbeeld door langs te lopen).

Na vijf à tien minuten: *“Denk je dat je weer terug kan gaan?”* Duidelijke verwachting uitspreken en kind weer terug laten gaan naar de eigen plek in de klas.

Stap 6 Oplosformulier

Wanneer de consequentie van stap 5 niet het gewenste effect heeft, kan de leerkracht ervoor kiezen om de leerling een Oplosformulier te laten invullen. De leerkracht bespreekt het Oplosformulier met de leerling in een herstelgesprek. Na schooltijd neemt de leerkracht telefonisch of per Parro contact op met de ouders om te vertellen wat er gebeurd is en welke afspraken er gemaakt zijn in het herstelgesprek. De leerkracht maakt een notitie van het voorval in ParnasSys en voegt een scan van het Oplosformulier toe.

Het oplosformulier is te vinden in [bijlage 1](#)

Wanneer het gedrag doorgaat, wordt er doorgegaan met [stap 2](#) van het protocol grensoverschrijdend gedrag.

6. Grensoverschrijdend gedrag

6.1 Wat is grensoverschrijdend gedrag?

Grensoverschrijdend gedrag kan op verschillende manieren plaatsvinden: verbaal, fysiek, materieel. Het kan bijvoorbeeld gaan om pesten, agressief gedrag, spullen kapot maken of stelen, discriminatie en seksuele toenadering of –intimidatie. Het gedrag kan zowel opzettelijk als onopzettelijk zijn, maar degene die ermee wordt geconfronteerd, ervaart het als ongewenst en onaangenaam.

Elke situatie van grensoverschrijdend gedrag staat op zichzelf, is situationeel/contextueel en vraagt een eigen afweging en aanpak. Wat bij het ene kind goed werkt, werkt bij het andere kind averechts. Toch zijn er wel wat vuistregels te formuleren.

Een school is een plek om te leren, daar moet het dus veilig zijn. Binnen de school moet de nadruk liggen op vertrouwen, maar dat kan alleen bestaan als er helder en duidelijk gezag is. De smileyposter van de Kanjertraining geeft hiervoor een duidelijk kader: het moet goed zijn voor jou en de ander. We willen het vaak wel goed doen, maar het gaat soms wel eens mis. Dan moeten we ons gedrag aanpassen en samen een passende oplossing zoeken.

Fysieke veiligheid in gevaar?

Als een kind of ouder grensoverschrijdend gedrag vertoont, is het eerste wat van belang is na te gaan: is de fysieke veiligheid in het geding van de leerkracht, het kind of de omstanders? Voorbeelden zijn: een schaar gooien door de klas, met een mes dreigen, agressie, dreigen met een waakhond loslaten etc. In dat geval gaan we niet eerst rustig in gesprek, maar wordt er direct gehandeld. Het is dan een kwestie van handelen en grenzen stellen. Veiligheid staat voorop. Een optie zou dan kunnen zijn dat de leerkracht met de hele klas de ruimte verlaat. De leerkracht stuurt een andere volwassene naar het kind toe om het kind tegen zichzelf te beschermen.

Het heeft altijd de voorkeur om van kinderen af te blijven als leerkracht. Indien er echter geen alternatief is, is het ook de plicht om in te grijpen om gevaar te voorkomen. Dus vechtende kinderen uit elkaar nadat duidelijk is gezegd: 'Uit elkaar nu!'

Bij fysieke onveiligheid is er altijd een nagesprek met de ouders van de leerling. Daarbij proberen we te achterhalen of hier sprake is van onwil of van onmacht. In beide gevallen verwachten we echter dat ouders het gedrag ondubbelzinnig afkeuren. Doen ouders dit niet, dan gaat deze leerling naar een andere klas tot de rust, veiligheid en het vertrouwen binnen de klas voldoende is hersteld. Zijn er aanwijzingen dat de leerling het gedrag in die klas ook zal laten zien, dan komen we in een situatie van schorsen c.q. verwijderen binnen de grenzen van de leerplichtwet. Hieronder wordt dit stap voor stap uitgelegd.

6.2 Onmacht versus onwil

De Kanjertraining heeft het uitgangspunt dat de meeste kinderen zich doorgaans niet willen misdragen, maar het gaat weleens mis. Dat is niet erg, daar leren ze van. Toch zijn er soms kinderen die zich wél willen misdragen. We maken dan ook een onderscheid tussen onmacht en onwil in de aanpak van grensoverschrijdend gedrag. In bijlage 1 - 'Stappenplan grensoverschrijdend gedrag' is stapsgewijs weergegeven hoe te reageren in beide gevallen.

Bij sommige kinderen is het moeilijk uit te maken of er sprake is van onmacht/onvermogen/beperking of onwil. De Kanjertraining is van mening dat hier een 'streng' onderscheid in moet worden gemaakt. Dit onderscheid is in de gehele methode Kanjertraining verwerkt.

Onmacht

Kinderen die zich misdragen, maar dat niet willen, worden ondersteund en geleerd hoe zij zichzelf kunnen beheersen. Dat vindt plaats in samenwerking met de ouder(s) van deze leerling. Het kan zijn dat een kind het moeilijk heeft met zichzelf of met de omstandigheden waarin het verkeert. Maar desondanks probeert het kind er iets van te maken. Zo zijn er kinderen met onvermogen zoals autisme, ADHD, moeilijke (gezinsomstandigheden) of andersoortige beperkingen die ondanks hun onvermogen er alles aan doen om zich aanvaardbaar te gedragen. Dat het misgaat is niet erg. Het zijn leermomenten.

Onwil

Heeft een kind de opvatting dat het zich niet fatsoenlijk wil gedragen en met niemand rekening wil houden, dan reageert de school grensstellend. Ouders worden geconfronteerd met het feit dat hun kind het verlangen heeft zich te willen misdragen of niet bereid is zijn/haar gedrag aan te passen. De mentaliteit van een kind valt voornamelijk onder de verantwoordelijkheid van de ouders. Het is cruciaal in het gesprek met de ouders expliciet te vragen: *Keurt u als ouder dit gedrag goed? Wilt u dat uw kind morgen weer zo reageert?*

Sommige ouders reageren hierop met een "nee, maar...", waarna er een opsomming van redenen voor het gedrag volgt. In dat geval zal verwezen worden naar de Smileyposter, met de vraag of het de bedoeling is dat hun kind andere kinderen lastig valt. De meeste ouders willen dit niet.

De neiging ontstaat soms om alle omstandigheden rondom het kind te gaan aanpassen (beter toezicht, andere kinderen en de leerkracht moeten anders doen). Wanneer het echter om onwil gaat, kan de omgeving helemaal worden aangepast, maar wil het kind zich nog steeds niet fatsoenlijk gedragen.

Vandaar deze bovenstaande vraag aan de ouders: *"Keurt u dit gedrag goed?"*

Als ouders daarop aangeven dat ze het gedrag afkeuren, ondersteunen ouders de school door dit duidelijk tegen hun kind te zeggen.

School heeft de steun van ouders nodig om hun kind bij te sturen. In de praktijk blijkt:

- Kinderen die handelen uit onvermogen, zijn goed te corrigeren als hun ouders goed samenwerken met de leerkrachten.
- Kinderen die handelen uit onvermogen zijn moeilijk te corrigeren als hun ouders dat onvermogen als excuus voor vertoond wangedrag gebruiken.
- Kinderen die zich willen misdragen zijn snel te corrigeren (omdat er geen onvermogen meespeelt) als ouders op dezelfde lijn zitten als de school.
- Kinderen die zich willen misdragen, zijn niet te corrigeren als ouders het een probleem van school vinden.

'Mijn kind mag slaan'

Wat als ouders een andere opvatting hebben over gedrag dan op school? Bijvoorbeeld wanneer ouders vinden dat hun kind het recht heeft om agressief voor zichzelf op te komen of dat het kind zich onfatsoenlijk mag gedragen ten koste van andere kinderen, leerkrachten, ouders of de school. In dat geval wordt gedrag aan de rode kant van de smiley poster goedgekeurd door de ouders. De ouders worden nu doorverwezen naar de directie. In een gesprek zal de directie het volgende met de ouders bespreken:

- We hebben alle respect voor de regels die u thuis hanteert, daar bent u immers de baas. En uiteraard hoeft uw kind zich niet in elkaar te laten slaan. Om dat te voorkomen hebben wij hier leerkrachten.
- Op school hebben wij aanvullende regels, deze bepalen wij.
- Indien u kiest voor onze school moet u tegen uw kind zeggen dat hij zich op school aan de schoolregels moet houden.
- Wilt u ons helpen? Als alle kinderen voor zichzelf opkomen op de manier die u wenst, kan ik de veiligheid niet garanderen op school. Dat is mijn taak als directie.
- Als u niet wilt dat uw kind zich aan de schoolregels houdt, is er geen plek meer op deze school en moet u zoeken naar een school die beter aansluit bij uw wensen.

Tot die tijd wordt er een passende oplossing gezocht die recht doet aan de situatie. Het bestuur moet hierover geïnformeerd worden, omdat die uiteindelijk eindverantwoordelijk is en in het ergste geval kan overgaan tot schorsen.

Voorbeelden van mogelijke oplossingen:

- Contract opstellen met duidelijke afspraken.
- Het kind wordt een of twee klassen hoger of lager geplaatst, in een 'oefenklas'.
- Het kind is slechts een beperkt aantal uren op school.
- Consequenties bedenken wanneer de leerling het leren belemmert. Het kind wordt bijvoorbeeld opgehaald door ouders als het zich misdraagt. School is immers een leerinstelling en geen opvang.
- Het kind blijft bij de leerkracht, één tot zes weken, zie toelichting bij interventies op KanVAS (sociale inbaking).
- Schorsing binnen de grenzen van de leerplichtwet.
- Plaatsing op een andere school.

6.3 Stappenplan grensoverschrijdend gedrag

Hieronder staat in stappen uitgewerkt welke gezet kunnen worden wanneer een kind zich op een manier gedraagt waarbij er een onwerkbaar situatie ontstaat of wanneer er gevaar is voor medeleerlingen en/of leerkrachten.

Stap 1

- De leerkracht haalt het kind uit de klas of uit de situatie om af te koelen op een afkoelplek. Dit is bij voorkeur in de nabijheid van een andere volwassene, zoals een andere leerkracht, IB'er of de directeur.
- De leerkracht laat na de afkoeltijd de leerling het Oplosformulier (bijlage 1) invullen;
- De leerkracht bespreekt het Oplosformulier met de leerling in een herstelgesprek;
- De leerkracht neemt telefonisch of per Parro contact op met de ouders om te vertellen wat er gebeurd is en welke afspraken er gemaakt zijn in het herstelgesprek;
- De leerkracht maakt een notitie van het voorval in ParnasSys en voegt een scan van het Oplosformulier toe.

Stap 2

- Wanneer deze leerling nogmaals grensoverschrijdend gedrag vertoont, wordt de leerling verwezen naar de directeur. Het is afhankelijk van de aard en ernst van het gedrag of deze stap ook wordt ingezet bij ander gedrag dan de vorige keer en binnen welk tijdsbestek. Dit is ter beoordeling van de leerkracht en/of directeur;
- De directeur neemt telefonisch contact op met de ouders en nodigt de ouders uit voor een gesprek op school. Hierbij wordt duidelijk gemaakt dat er niet eerder onderwijs wordt aangeboden dan dat de ouder op school is geweest.
- In het gesprek wordt aan ouders gevraagd het gedrag van hun kind af te keuren.

Wanneer ouders niet aangeven het gedrag van hun kind af te keuren of niet met het kind in gesprek willen gaan om het gedrag te veranderen, volgt er een interne schorsing. Het kind blijft gewoon op school komen, echter niet in de eigen groep, maar in twee klassen hoger of twee klassen lager. Je houdt dit als leerkracht/school vol totdat de ouders aangeven dat ze het gedrag inderdaad ook niet accepteren en graag met hun kind in gesprek willen gaan. Er kunnen factoren zijn die meespelen die hierna besproken kunnen worden. Gebruik hiervoor bijvoorbeeld de KanVAS oudervragenlijst. Of maak gebruik van gedragsanalyse om te achterhalen waar de zone van naaste ontwikkeling met betrekking tot het gedrag voor deze leerling ligt.

Stap 3

- Wanneer deze leerling nogmaals grensoverschrijdend gedrag vertoont, wordt de leerling opnieuw verwezen naar de directeur;
- De directeur neemt telefonisch contact op met de ouders, met het verzoek het kind direct van school te halen;
- De directeur beslist over een time-out van één of meerdere dagen, maximaal een week;
- De directeur bevestigt het incident en de maatregel aan ouders in een brief of mail, en stelt de leerplichtambtenaar op de hoogte. Deze brief wordt in ParnasSys gezet.

Stap 4

- Bij een volgend incident wordt dezelfde werkwijze gevolgd als in stap 2. Hierbij worden de stappen gezet van het protocol schorsing en verwijdering (hoofdstuk 9).

7. Pestprotocol

Onder pesten op school verstaan we het volgende: “Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door één leerling of een groep leerlingen van één of meer andere leerlingen, die niet (meer) in staat is zichzelf te verdedigen”.

Voorbeelden van specifiek pestgedrag :

- **Verbaal:** Vernederen, schelden, dreigen, belachelijk maken en uitlachen.
- **Fysiek:** Spugen, schoppen, laten struikelen, haren trekken, enz.
- **Intimidatie:** Achterna lopen of opwachten, doorgang versperren of klem zetten, dwingen tot bepaalde handelingen.
- **Isolatie:** Uitsluiten, niet mee laten doen, andere kinderen opjatten om niet met hem of haar om te gaan. Groepsdruk toepassen op individuen.
- **Stelen of vernielen van bezittingen:** Afpakken van schoolspullen, beschadigen en kapotmaken van bijvoorbeeld boeken, fiets, tas.
- **Digitaal pesten:** Online pesten via sociale media of games.

Het verschil tussen pesten en plagen

Pesten is niet hetzelfde als plagen. Iemand op het schoolplein een duw geven kan plagen zijn, maar het kan net zo goed gaan om pestgedrag.

We spreken over plagen wanneer de kinderen ongeveer aan elkaar gewaagd zijn en het vertoonde gedrag een uitnodigend karakter heeft in een veilige sfeer. Het gaat dan om een prikkelend spelletje, dat door geen van de betrokkenen als bedreigend of echt vervelend wordt ervaren. Dit gedrag heeft zelfs pedagogische waarde: door elkaar uit te dagen, leren kinderen om te gaan met conflicten. Een vaardigheid die later goed van pas kan komen.

We spreken van pestgedrag als een kind zich ongelukkig voelt omdat hij of zij stelselmatig geconfronteerd wordt met vervelend of agressief gedrag of wordt uitgesloten van de groep. De inzet van pestgedrag is macht door intimidatie. Er is altijd sprake van een vaste rolverdeling bij de betrokkenen.

Pesten heeft duidelijke kenmerken:

- Het gebeurt opzettelijk.
- Het is bedoeld om fysieke, materiële of mentale schade toe te brengen of om de eigen machtspositie te behouden/versterken. Er is altijd sprake van ongelijke machtsverhoudingen.
- Het gebeurt systematisch.
- Het lost niet vanzelf op, er moet altijd worden ingegrepen.

Wanneer er sprake is van pestgedrag hanteren wij de volgende aanpak:

- De leerlingen proberen er eerst zelf (en samen) uit te komen door “houd er mee op” of “ik vind dit niet leuk dat je” te zeggen. Het omschrijven van het gedrag dat als ongewenst wordt ervaren is belangrijk.
- Op het moment dat een van de leerlingen er niet uitkomt en het ongewenste gedrag na twee keer duidelijk aangeven niet stopt, gaat betreffende leerling naar de leerkracht/pleinwacht of negeert het gedrag en loopt uit de situatie weg.
- De leerkracht brengt de partijen bij elkaar voor een verhelderend gesprek en probeert samen met hen de ruzie of pesterijen op te lossen en nieuwe afspraken te maken (win-win-methode).
- Bij herhaald pestgedrag tussen dezelfde leerlingen volgen maatregelen. De leerkracht maakt een aantekening van het voorval in het leerlingvolgsysteem van de betrokken leerlingen.
- De ouders van alle betrokken leerlingen worden telefonisch op de hoogte gebracht en indien nodig op school uitgenodigd (afhankelijk van de ernst van de situatie)
- De leerkracht biedt hulp aan en begeleidt alle betrokken kinderen, indien nodig in overleg met een IB-er en/of directeur.
- Bij (vermoeden van) pesten worden ook de gymdocent, de pleinwachten en de pedagogisch medewerker geïnformeerd
- Indien het pestgedrag niet stopt en de leerkracht constateert dat een leerling pest of herhaaldelijk grensoverschrijdend gedrag vertoont (of dit wordt bij hem/haar gemeld) en de hierboven genoemde aanpak heeft niet geleid tot veranderd gedrag, is er sprake van het systematisch vertonen van ongewenst gedrag.
- De ouders van alle betrokken leerlingen worden op school uitgenodigd
- Het protocol schorsing/verwijdering wordt in gang gezet.

8. Wangedrag van ouders

Ouders kunnen gedrag vertonen dat ervoor zorgt dat leerkrachten niet goed kunnen functioneren of dat de sfeer op school zo verandert, dat leerprestaties negatief worden beïnvloed.

In geval van:

- schelden, dreigen of zelfs door het gebruik van fysiek geweld door de ouder....
- als een ouder een ander kind aanspreekt of diens ouders benadert vanwege (vermeend) wangedrag zonder medeweten/instemming van de leerkracht...
- als de directie of het team het gedrag van een ouder zo negatief ervaart, en er na gesprekken (met dossiervorming!) geen positieve wending aan de situatie kan worden gegeven...

zal de directie besluiten tot de volgende procedure:

1. Gesprek met de ouder door directie en leerkracht wanneer het om een situatie gaat die speelt tussen leerkracht en ouder.
2. Gesprek met de ouder door vertegenwoordiger, bestuur en directie wanneer het gaat om een situatie tussen directie en ouder.

Hiervoor wordt/worden de ouder(s) schriftelijk uitgenodigd. Het doel van het gesprek is om duidelijk te maken waarom het gedrag onacceptabel is en negatief is voor de school. Ouders worden ingelicht dat bij herhaling een tijdelijk schoolverbod zal worden opgelegd of zelfs een permanent schoolverbod na herhaling.

Gedurende een periode van schoolverbod mag een ouder niet meer in schoolgebouwen of op schoolplein komen. Over de leerprestaties van het kind zal schriftelijk worden gecommuniceerd indien nodig.

Bij een schoolverbod worden het bestuur, de leerplichtambtenaar en de MR geïnformeerd.

9. Protocol time-out, schorsing en verwijdering

Op school hanteren we drie soorten maatregelen:

- time-out
- schorsing
- verwijdering

Als er een probleem is met een leerling, maken we een dossier. Hierin staan alle gemaakte afspraken en de stappen die de school heeft genomen. Dit zorgt ervoor dat er geen misverstanden zijn en dat problemen goed worden opgelost.

Bij het nemen van een beslissing houden we rekening met de volgende punten:

- **Gelijke behandeling:** Leerlingen met hetzelfde gedrag krijgen dezelfde maatregel. Als een leerling vaker slecht gedrag vertoont, kan de maatregel zwaarder zijn.
- **Juiste verhouding:** Een time-out, schorsing of verwijdering wordt alleen gebruikt als andere, minder zware maatregelen (zoals een gesprek) niet meer helpen. De maatregel moet passen bij het gedrag. Soms is een waarschuwing genoeg, maar soms is het gedrag zo ernstig dat er direct een zwaardere maatregel nodig is, bijvoorbeeld voor de veiligheid.
- **Niet twee keer straffen:** Een leerling mag niet twee keer gestraft worden voor hetzelfde feit. We kunnen een leerling dus niet eerst een waarschuwing geven en daarna ook nog schorsen voor hetzelfde incident.

9.1 Time-out

Bij een ernstig incident kan de school besluiten een time-out te geven. Dit is een snelle maatregel voor een acute situatie. Een time-out betekent dat de leerling voor de rest van de dag niet op school mag komen. Dit is een interne regel van de school en staat niet in de wet, in tegenstelling tot een schorsing.

- Een time-out duurt meestal één schooldag.
- Als het incident laat op de dag gebeurt, kan de time-out ook de volgende dag duren.
- Een time-out kan maximaal met één dag verlengd worden na overleg met de ouders.

De school kan een time-out geven bij onaanvaardbaar gedrag of een ernstig incident dat het noodzakelijk maakt dat de leerling tijdelijk niet op school is. Dit is zowel in het belang van de leerling als van de school.

Hierbij gelden de volgende voorwaarden:

- De stappen uit het protocol Grensoverschrijdend gedrag (hoofdstuk 6) moeten gevolgd zijn.
- De ouders worden direct schriftelijk op de hoogte gebracht van het incident en de time-out.
- De ouders worden uitgenodigd voor een gesprek op school met de leerkracht en een lid van de directie of evt. de IB'er.
- Er wordt een verslag gemaakt van het incident en het gesprek. Dit verslag wordt door de ouders getekend en in het leerlingdossier bewaard.
- De directie moet de time-out goedkeuren.
- De time-out wordt schriftelijk gemeld aan het bestuur van de school.

9.2 Schorsing

Van schorsing van een leerling is sprake wanneer een leerling tijdelijk niet naar school mag komen. Dit duurt maximaal 1 week. Als het maar één dag duurt, heet het geen schorsing, maar een Time-out. (zie paragraaf 9.1).

Een schorsing kan worden gegeven als het gedrag van een leerling ontwrichtend of grensoverschrijdend is en daardoor:

- Het onderwijs op school verstoort.
- De veiligheid op school in gevaar brengt.
- Ernstig onaangepast is.
- Zo ver gaat dat de school het dringend noodzakelijk vindt dat de leerling tijdelijk niet op school komt.

Ontwrichtend gedrag is bijvoorbeeld als een leerling niet naar de begeleiding luistert, snel boos wordt of te druk is.

Grensoverschrijdend gedrag is bijvoorbeeld:

- **Verbaal geweld:** dreigen, schreeuwen, schelden.
- **Fysiek geweld:** schoppen, slaan, met spullen gooien.
- **Andere redenen:** Wapens of vuurwerk bezitten, herhaaldelijk de les verstoren, stelen, afpersen, geweld plegen of drugs verhandelen.

Als er een schorsing wordt opgelegd, houdt de school daarbij rekening met wat er precies is gebeurd. Bij het bepalen van de lengte van een schorsing kijkt de school naar wat het gedrag was en hoe ernstig dit was.

Bij het opleggen van een schorsing gelden de volgende voorwaarden:

- Een leerling die geschorst wordt, heeft in hetzelfde schooljaar al een keer een time-out gehad.
- De leerling mag niet op school komen.
- Een schorsing duurt maximaal 5 schooldagen.
- De school overlegt eerst met de ouders.
- De school informeert de ouders, de Onderwijsinspectie, de leerplichtambtenaar en het schoolbestuur schriftelijk over de schorsing.
- Tijdens de schorsing worden de ouders uitgenodigd voor een gesprek op school met de groepsleerkracht en een lid van de directie. In dit gesprek bespreken ze oplossingen.
- Van dit incident en het gesprek wordt een verslag gemaakt. Ouders mogen dit verslag inzien en worden gevraagd het verslag te ondertekenen. Dit verslag wordt in het dossier van de leerling bewaard en naar het bestuur en de Onderwijsinspectie gestuurd.
- De ouders kunnen bezwaar maken bij het schoolbestuur. Het schoolbestuur neemt hier binnen 14 dagen een beslissing over.
- Een schorsing mag niet betekenen dat de leerling geen toetsen kan maken. De school moet regelen dat de leerling wel naar school kan komen om de toets te maken.
- Tijdens de schorsing krijgt de leerling werk mee voor thuis.

9.3 Verwijdering

Een leerling kan verwijderd worden om een aantal redenen:

- De leerling heeft meerdere keren iets ernstigs gedaan, zoals gevaarlijk gedrag vertonen. Dit gedrag heeft grote gevolgen voor de veiligheid of het onderwijs op school;
- Het gedrag van de leerling is zo slecht dat het contact tussen school en de leerling (en de ouders) niet meer goedkomt.

Soms is één ernstige gebeurtenis genoeg om een leerling te verwijderen. Soms gaat het om een reeks van slechte gedragingen.

Een leerling kan van school gestuurd worden om de volgende redenen:

- **Ernstig onaangepast gedrag van de leerling:** De leerling gedraagt zich zo slecht dat hij een gevaar is voor de rust en veiligheid op school.
- **Ernstig onaangepast gedrag van de ouders:** De ouders van de leerling gedragen zich zo slecht dat zij een gevaar zijn voor de rust en veiligheid op school.
- **Slecht contact:** Het contact tussen de school en de ouders is onherstelbaar verstoord.

- **Geen passende ondersteuning:** De school kan de leerling niet goed genoeg helpen. Er is speciale ondersteuning nodig, maar de school kan die niet bieden. Dit heet 'handelingsverlegenheid'.

Voordat een leerling van school wordt gestuurd, moeten er een aantal dingen gebeuren:

1. De schooldirecteur laat het bestuur schriftelijk weten dat de leerling niet op school kan blijven.
2. Als de leerling wordt verwijderd omdat de school hem niet kan helpen (handelingsverlegenheid), dan moet de school laten zien wat ze al hebben gedaan om de leerling te helpen.
 - Er moet een volledig ontwikkelingsperspectief (OPP) in het dossier van de leerling zitten. Hierin staat welke ondersteuning de leerling nodig heeft en hoe de school hem helpt. Dit plan moet ook laten zien waarom de school de leerling niet meer kan helpen.
 - Als de ouders niet meewerken, mag de school een eenzijdig OPP maken en uitvoeren.
 - De school moet contact opnemen met het samenwerkingsverband (SWV). Het SWV helpt scholen met passend onderwijs. Het SWV moet een advies of een toelaatbaarheidsverklaring (TLV) hebben afgegeven.
3. Voordat het bestuur beslist, praat het met de leraar en de ouders van de leerling over het dossier.
4. Het bestuur informeert de ouders als de leerling tijdens de procedure geschorst wordt. Een schorsing mag maximaal één week duren.
5. De ouders krijgen van het bestuur een brief met de uitleg over de verwijdering. In de brief staat dat de ouders binnen vier weken bezwaar kunnen maken. De brief wordt via de mail en aangetekend per post verstuurd.
6. Het bestuur moet de leerplichtambtenaar binnen zeven dagen informeren over de verwijdering.
7. Als de ouders bezwaar maken, luistert het bestuur naar hen en neemt binnen vier weken een beslissing. Deze beslissing wordt per post en aangetekend verstuurd.
8. De leerling wordt pas definitief verwijderd als een andere school hem wil aannemen. Dit is verplicht. Zonder een nieuwe school kan de leerling niet van school gestuurd worden. Een andere school kan ook een school zijn voor speciaal onderwijs, een school voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs of een instelling voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs.
9. De inspectie van het onderwijs hoeft niet op de hoogte gesteld te worden van het besluit tot verwijdering. Dit is anders dan bij een schorsing.

De schooldirecteur is verantwoordelijk voor het bijhouden van het dossier. In het dossier staat beschreven welke problemen de leerling heeft veroorzaakt, wat de school heeft gedaan om de problemen op te lossen en wat de school heeft gedaan om te voorkomen dat de

leerling van school gestuurd wordt. In het dossier zit ook een kopie van de officiële waarschuwing die de school aan de leerling en de ouders heeft gegeven. In de waarschuwing staat dat de leerling van school gestuurd kan worden als de problemen blijven.

Alle belangrijke brieven over de procedure voor verwijdering worden in het dossier bewaard. Ook de mening van de ouders is een belangrijk onderdeel van het dossier.

Oplosformulier

naam:
datum:

groep:

Stop en koel af (max. 5 minuten)

Vul daarna dit oplosformulier in (max. 5-10 minuten)

Wat is er gebeurd? Wat heb IK gedaan?

O Nare dingen zeggen/onbeleefd zijn

O De klas storen (tikken, praten, schreeuwen)

O Vechten

O Schoppen

O Duwen

O Uitlachen

O Dingen kapot maken

O Ik had een druk hoofd

O Ik wist even niet wat ik moest doen

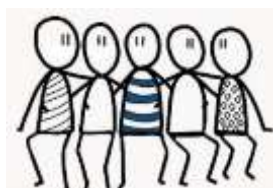

O Anders (vul hieronder in)

Met wie is het gebeurd? Wie waren er nog meer bij (betrokken)?

O Alleen met mij

O Met een groep (wie?)

O Met één ander (wie?)

Wat heeft hij/zij/de groep volgens jou gedaan?

O Nare dingen zeggen/onbefeeld zijn

O De klas storen (tikken, praten, schreeuwen)

O Vechten

O Schoppen

O Duwen

O Uitlachen

O Dingen kapot maken

O Ik had een druk hoofd

O Ik wist even niet wat ik moest doen

O Anders (vul hieronder in)

.....

Hoe voel(de) IK mij?

O Verdrietig

O Boos

O Bang

O Ik had pijn

O Anders of ik weet het niet

.....

Wat wil IK doen om het op te lossen / goed te maken?

O Uitpraten

O Een brief schrijven

O Een tekening maken

O Sorry zeggen

O Een high five geven

O Een knuffel geven

O Iets samen doen

O Ik heb een ander idee.....

Wat wil IK dat de ander / de groep doet?

O Uitpraten

O Een brief schrijven

O Een tekening maken

O Sorry zeggen

O Een high five geven

O Een knuffel geven

O Iets samen doen

O Ik heb een ander idee.....

Wat kan IK de volgende keer beter doen?

O Uitpraten

O Stop, hou op met...
zeggen

O Hulp vragen

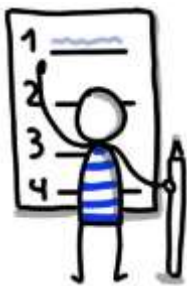
O Negeren, weglopen of iets anders gaan doen

O Weet ik niet

O Ik heb een ander idee.....
.....
.....

Aan welke regel of afspraak ga IK me beter houden?

.....
.....
.....

Bespreek dit oplosformulier met je juf/meester tijdens een herstelgesprek.

Kies rustig samen een oplossing. Maak een plan en voer het uit!

Opmerking van de leerkracht:

.....
.....
.....
.....

Handtekening leerling:

Handtekening leerkracht: